

Zakon minimalne mezde sprejet v kongresu

Predsednik Ameriške delavske federacije pravi, da je zakon pomanjkljiv, a upa, da bo izboljšan. Argument opozicije je bil, da je zakon neustaven in da ga bo vrhovno sodišče razveljavilo. Provizije določajo denarno in zaporno kazen za kršitelje

Washington, D. C., 15. jun.—Kongresna zbornica je danes sprejela zakon, ki določa minimalne mezde in maksimalne delovne teden za delavce v različnih industrijskih sektorih. Zakon je bil sprejet s 300 glasovi proti 100. Predsednik Ameriške delavske federacije, Walter Reuther, je po sprejetju zakona izjavil, da je zakon pomanjkljiv, ker ne določa dovolj visokih minimalnih mezd in da bo vrhovno sodišče zakon razveljavilo. Argument opozicije je bil, da je zakon neustaven in da ga bo vrhovno sodišče razveljavilo. Provizije določajo denarno in zaporno kazen za kršitelje.

Washington, D. C., 15. jun.—Kongresna zbornica je danes sprejela zakon, ki določa minimalne mezde in maksimalne delovne teden za delavce v različnih industrijskih sektorih. Zakon je bil sprejet s 300 glasovi proti 100. Predsednik Ameriške delavske federacije, Walter Reuther, je po sprejetju zakona izjavil, da je zakon pomanjkljiv, ker ne določa dovolj visokih minimalnih mezd in da bo vrhovno sodišče zakon razveljavilo. Argument opozicije je bil, da je zakon neustaven in da ga bo vrhovno sodišče razveljavilo. Provizije določajo denarno in zaporno kazen za kršitelje.

Washington, D. C., 15. jun.—Kongresna zbornica je danes sprejela zakon, ki določa minimalne mezde in maksimalne delovne teden za delavce v različnih industrijskih sektorih. Zakon je bil sprejet s 300 glasovi proti 100. Predsednik Ameriške delavske federacije, Walter Reuther, je po sprejetju zakona izjavil, da je zakon pomanjkljiv, ker ne določa dovolj visokih minimalnih mezd in da bo vrhovno sodišče zakon razveljavilo. Argument opozicije je bil, da je zakon neustaven in da ga bo vrhovno sodišče razveljavilo. Provizije določajo denarno in zaporno kazen za kršitelje.

Washington, D. C., 15. jun.—Kongresna zbornica je danes sprejela zakon, ki določa minimalne mezde in maksimalne delovne teden za delavce v različnih industrijskih sektorih. Zakon je bil sprejet s 300 glasovi proti 100. Predsednik Ameriške delavske federacije, Walter Reuther, je po sprejetju zakona izjavil, da je zakon pomanjkljiv, ker ne določa dovolj visokih minimalnih mezd in da bo vrhovno sodišče zakon razveljavilo. Argument opozicije je bil, da je zakon neustaven in da ga bo vrhovno sodišče razveljavilo. Provizije določajo denarno in zaporno kazen za kršitelje.

Washington, D. C., 15. jun.—Kongresna zbornica je danes sprejela zakon, ki določa minimalne mezde in maksimalne delovne teden za delavce v različnih industrijskih sektorih. Zakon je bil sprejet s 300 glasovi proti 100. Predsednik Ameriške delavske federacije, Walter Reuther, je po sprejetju zakona izjavil, da je zakon pomanjkljiv, ker ne določa dovolj visokih minimalnih mezd in da bo vrhovno sodišče zakon razveljavilo. Argument opozicije je bil, da je zakon neustaven in da ga bo vrhovno sodišče razveljavilo. Provizije določajo denarno in zaporno kazen za kršitelje.

Domače vesti

Obiski

Chicago, 15. jun.—Mary Smoltz iz Chisholma, Minn., je v torek obiskala gl. urad SNPJ in uredništvo Prosvete, kateremu je izročila pozdrave Matije Pogorelca. Mary potuje v stari kraj, Ribnico na Dolenjskem, na obisk in spomina obišče sorodnike in prijatelje še v Detroitu in Clevelandu.

Novice iz Penne

Broughton, Pa.—Mary Kerzišnik in Mary Sinkovec iz te naselbine odpotujeta v kratkem na obisk v staro domovino. Prva obišče svoj rojstni kraj Poljana nad Škofjo Loko, druga pa Leskovic v isti okolici. Srečno pot in srečen povratek! — John Gitnik ml., član SNPJ, je odprl trgovino s sladkimi pijačami, sladoledom in amotkami.

Radio iz Milwaukeeja

Milwaukee, 15. jun.—V nedeljo, dne 19. junija, od devetih do poldesetih predpoldne bo tukajšnja radiopostaja WISN (1120 kilociklov) oddajala slovenske pesmi, ki jih bo pela slovenska mladina. Rokaji, katere doseže ta postaja, naj sporoče svoje vtilne na dopisnici vodstvu postaje.

Clevelandske vesti

Cleveland, 15. jun.—Zadnje nedelje je neki slovenski fant, čigar ime še ni znano, povozil z motociklom tri osebe v bližini Močilnikarjeve farme. Ena prizadetih oseb, mlada ženska, je bila težko ranjena. Fanta so zaprli. — Ob železniški progi so našli 12. t. m. rojaka Jožeta Talismana mrtvega. Podrobnosti še niso znane.

Stotak za glavo

organizatorja!

Storija o teroriziranju rudarjev

London, Ky. — (FP) — Nagrada, ki je bila ponujana za glavo vsakega organizatorja v okraju Harlanu po bivšem šerifu T. R. Middletonu, je bila \$100. Tako so povedale priče, ki so nastopile na obravnavi pred federalnim sodiščem proti baronom premoaga, ki so obtoženi teroriziranja organiziranih rudarjev in kršenja Wagnerjevega zakona.

Martha Howard, žena nekega trgovca v Harlanu, je povedala, da se je v januarju preteklega leta oglašil v njeni hiši šerifski deputij John Hickey. Dejal je, da je reprezentant šerifa Middletona in da ji bo ta izplačal sto dolarjev za vsakega organizatorja, ki bi ga ona izvalila v samotni kraj. "Kjer bi šerif obratunal z njim." Howardova je ponudbo odločno odklonila. Hickey je eden izmed obtožencev, ki se morajo zagovarjati pred sodiščem.

Clarence Middleton, brat bivšega šerifa, je povedal, da mu je Pearl Basahan, direktor Harlan-Wallins Coal Co., obljubil mesečno plačo, če bo organiziral grupo "vigilantov" proti rudarski uniji. Druge priče so povedale, da so pobojniki streljali na Marshalla Musicka, organizatorja rudarske unije, in njegovo ženo tri dni pred umorom njegove sive Benetta. Med pobojniki so bili trije bivši deputiji — Frank White, L. E. Ball in Bob Eldridge. Nekaj tednov pozneje je bil napaden iz zasede in ustreljen Lloyd Clouse, organizator rudarske unije.

Francija povečala svojo armado

Milijon mož pod orožjem

Pariz, 15. jun. — Francoska vlada je naznanila, da bo povečala stalno armado na milijon mož. To je njen odgovor onim, ki so odgovorni za obstoječo napeto situacijo v Evropi.

Zadevni dekret je bil včeraj objavljen. Okrog 4000 rezervnih častnikov bo takoj stopilo v aktivno službo, da bodo vezbali rekrute. Armada je bila v zadnjih mesecih že trikrat povečana in šteje zdaj okrog 800.000 mož. Poleg armade bo Francija ojačila tudi oboroženo silo na morju in v zraku.

Pred dvema tednoma je francoska vlada naročila sto bojnih letal v Ameriki, zaeno pa je odredila pospešitev produkcije letal v svojih tovarnah. V letalsko službo bodo potegnjeni mehaniki in drugi izurjeni delavci, ki so sedaj uposleni v tovarnah.

Militaristične avtoritete naglašajo, da Francija ne sme zastajati za nacijo Nemčijo. Ta, pravijo, ima že milijon mož pod orožjem in armado stalno jači.

Hague bi deportiral vse radikalce!

Koncentracijsko taborišče za ameriške komuniste

Newark, N. J., 15. jun.—Frank Hague, župan v Jersey Cityju in podpredsednik osrednjega odbora demokratske stranke, je pri zaletanju pred federalnim sodiščem dejal, da je on za deportiranje vseh tujerodnih radikalcev, one, ki so bili rojeni v Ameriki, pa naj bi vlada poslala v koncentracijsko taborišče v Alaski. Civilne svobodščine, ki jih garantira ameriška ustava, ne bi smele veljati za ljudi, ki propagirajo strmo glavljenje ameriške vlade.

Hague je nastopil kot priča v zvezi s tožbo, katero sta vložila proti njegovi administraciji odbor za industrijsko organizacijo in Unija za ameriške civilne svobodščine. Zaslisanje glede petičije o izdajanju injunkcije, ki bi prepovedala zatiranje svobode govora in zborovanja v Jersey Cityju po županu in drugih mestnih uradnikih, se vrši pred federalnim sodnikom W. Clarkom.

"Rdečkarji nimajo pravice izražanja, ako je njihov namen uničenje ameriške vlade," je dejal Hague. "Ti v bistvu niso ameriški državljani, temveč nezadržane osebe."

Hague je izrazil svoje mnenje glede deportacije radikalcev v odgovoru na vprašanja, katerega mu je postavil Spalding Fraser, pravni zastopnik CIO in Unije za ameriške civilne svobodščine. Ko je Fraser vprašal župana, ali je on za to, da Amerika pošlje one, ki verujejo v Stalinove, Hitlerjeve in Musolinijeve doktrine, tja, "odkoder so prišli," je Hague odgovoril, da jih je treba izgnati, ne poslati.

Delavski odbor udaril jeklarsko kompanijo

Chicago.—Federalni delavski odbor je odredil, da mora Burnside Steel Foundry Co. razpustiti kompanijsko unijo in pogajati se z unijo Amalgamated Assn. of Iron, Steel & Tin Workers v svrhu sklenitve pogodbe. Obdolžitve, da je kompanija odločila pet delavcev zaradi unijah aktivnosti, je odbor zavrgel.

KATASTROFALNE POPLAVE V CENTRALNI KITAJSKI

150,000 Kitajcev utonilo v nižinah ob Rumeni reki

VOJNE OPERACIJE USTAVLJENE

Sanghaj, 15. jun. — Valed silnih deževnih nalivov je Rumeni reka prestopila svoje bregove, podrla nasipe in poplavlila nižine v obsegu več tisoč kvadratnih milj. Vse kaže, da je Kitajsko zadela največja povodnja katastrofa v njeni zgodovini.

Japonski vojaški inženirji poročajo, da je že okrog 150.000 kitajskih civilnih prebivalcev utonilo. Val poskusil, da zajezijo reko, ki je podrla nasipe ob 50 milj dolgi črti, so se izjalovili. Usoda japonskih čet, ki se nahajajo na poplavljenem ozemlju, ni znana. Možnost je, da je več tisoč japonskih vojakov utonilo.

Voda je porušila glavne nasipe med mestoma Kingšaj in Čengčov, na pozorišču japonskih vojnih operacij v centralni Kitajski, in zalila velik del ozemlja provinc Honan, Anhvej in Kiangsu. Iz teh provinc se je že prej umaknilo 30.000.000 kitajskih prebivalcev, ko je japonska oborožena sila obnovila prodiranje. Poplave so zdaj poglnele proti zapadu več milijonov drugih prebivalcev.

Japonski letalci, ki opazujejo poplavljenno ozemlje iz zraka, poročajo, da je voda izpremenila ozemlje okrog Čungmoja in Kal-fenga v jezera. Veliko število mest in vasi je izginilo pod vodo.

Povodnji so ustavile japonske vojne operacije pri Čengčovu. Japonske čete so se umaknile v hribe.

Japonske bojne ladje so odri-nile iz Ankinga, mesta, ki so ga japonske čete nedavno zasedle, po Rumeni reki proti Matovčenu, kjer so Kitajci zgradili utrbe, da preprečijo japonsko prodiranje po tej reki proti Hankovu, kjer je sedež kitajske vlade. Na tej reki v bližini Klukl-anga se nahaja ameriška topničarka Monocay, ki je bila poslana tja, da zaščiti lastno ameriških državljanov.

Hongkong, 15. jun. — Japonski letalci so včeraj ponovno napadli predmestja Kantona, glavnega mesta južne Kitajske, z bombami. Dvajset letal je metalo bombe, ki pa niso povzročile velike škode.

Thomas bo debatiral po radiu s Haguejevim pristašem

New York. — Prihodnjem nedeljo, 19. junija, ob 9:30 vzhodni dnevni čas (daylight saving time) se bo po radiomrežju Columbia Broadcasting Systema vršila zanimiva debata med Normanom Thomasom in Johnom A. Mathewsom, glavnim pravnim zastopnikom notoričnega župana v Jersey Cityju Franka Hagueja.

Nov religiozni načrt pred illinojsko zbornico

Springfield, Ill., 15. jun.—Kolicija demokratov in republikancev, članov zborničnega odbora za apropriacije, je pripravila v sprejetje zakonski načrt, da država prispeva iz svoje blagajne dodatno vsoto \$11.200.000 za financiranje oskrbe brezposelnih v tem letu. Gubernor Horner je proti dodatni apropraciji v ter v svrhu.

Laboriti kritizirajo Chamberlaina

Chamberlain priznal fašistične napade na parnike

London, 15. jun. — Laboriti in liberalci, ki so jih napadi španskih fašističnih letalcev na angleške parnike v španskih vodah vznemirili, so včeraj kritizirali premierja Chamberlaina. Očitali so mu, da njegova vlada noče podzvati drastične akcije in mirno gleda na način bojevanja, ki je pred 21 leti potegnil Ameriko v svetovno vojno.

Clement R. Atlee, vodja abortitske manjšine, je dejal, da se je Chamberlain izneveril načelu, ki ga je Anglija branila vsa zadnja leta, ker noče odrediti drastične akcije proti španskim fašistom. Atlee je okral premiera potem, ko je slednji priznal, da so fašistični letalci uporizorili 22 napadov na angleške parnike v španskih vodah. Chamberlain je v odgovoru na očitke priznal, da je njegova vlada v zagoni, iz katere še ne vidi izhoda. Izjavil je, da bo ponovno protestirala pri fašističnem režimu, čeprav je ta ignoriral vse proteste, ki jih je prejel iz Londona.

Družba se mora pokoriti razsodbi

Federalno sodišče naslovilo ultimatum direktorjem

New York. — (FP) — Denarna kazen in zapor pretita direktorjem in uradnikom Remington Rand Corp., ki izdeluje pisalne stroje in pisarniško opremo, če ne bo do 15. julija uposila 4000 stavkarjev v smislu odloka federalnega delavskega odbora in priznala unije Ameriške delavske federacije kot predstavnico delavcev, ki so uposleni v njenih tovarnah.

Tako se glasi ultimatum federalnega prizivnega sodišča, ki je bil pravkar objavljen. To sodišče ima nalogo, da prisili korporacijo v izpolnitev odloka delavskega odbora.

Ultimatum sodišča je uničil zadnje upanje korporacije, da se bo izognila odloku delavskega odbora. Ona je tirala zadevo dvakrat pred federalno vrhovno sodišče, toda ni uspela.

V petičiji, ki jo je po porazu pred vrhovnim sodiščem vložila pri prizivnem sodišču, je naglašala, da bo utrpela veliko škodo, če se bo morala podvreči odloku delavskega odbora in uposiliti stavkarje. Na petičijo je sodišče odgovorilo, da je za posledice, ker je kršila federalni zakon, sama odgovorna, zato mora trpeti tudi škodo.

Korporacija ima tovarne v petih državah. Največje so v Middle-tonu, Conn., Syracuseu, Elm-ri in Ilionu, N. Y. Naslednji dan po ultimatu sodišča je korporacija odpustila 600 stavkokazov v tovarni v Syracuseu, da napravi prostor za bive stavkarje.

Cerkvena organizacija obsodila pobijanje nebojevnikov

New York. — Eksekutivni odbor sveta Kristovih cerkva je sprejel resolucijo, v kateri ostro obsoja pobijanje civilnih prebivalcev v Španiji in na Kitajskem. Člani tega sveta so protestantovski škofje v Philadelphiji, New Yorku in Princetonu, N. J. Ti so tudi naslovili oster protest ameriški vladi, ki dovoljuje prodajanje bomb in bojnega materiala Japonski, Italiji in Nemčiji.

FAŠISTIČNI LETALCI POBIJAJO ŠPANSKE BEGUNCE

Vladne čete zasedle novo obrambno črto

NAPAD NA PARNIKE V PRISTANIŠCIH

Hendaye, Francija, 15. jun. — Španska armada, ki se trudi, da ustavi prodiranje fašistov proti Valenciji, glavnemu pristaniškemu mestu ob Sredozemskem morju, je zasedla novo obrambno črto ob reki Mijares, pet milj južno od Castellon de la Plane, mesta, ki so ga uporniki okupirali zadnji pondeljek. General Jose Miaja, poveljnik lojalistične armade, se je umaknil proti reki po padcu Castellon de la Plane.

Njegove čete so zasedle obrambne pozicije na južnem bregu omenjene reke. Včeraj so doapele nove lojalistične kolone na to fronto, da preprečijo preko-račenje reke in fašistično prodiranje proti Valenciji.

Fašistični letalci nadaljujejo svoje destruktivno delo. Včeraj so ponovno napadli z bombami Barcelono, Sagunto, Valencijo in več drugih obrežnih mest. Bombe, ki so jih vrgli, so zanetle ogenj na štirih ladjah v valencijskem pristanišču. Francoški parnik Brisbane, ki se nahaja v pristanišču v Deniji, je bil včeraj ponovno napaden iz zraka. Ta je bil že tretji napad na parnik v zadnjih dneh. Trije mornarji so bili ubiti, ko so fašisti napadli parnike v valencijskem pristanišču. Bombe so porušile tudi 22 poslopj v Valenciji.

Fašistični letalci so včeraj bombardirali španske begunce iz Castellona, ki so bežali v Valencijo. Koliko beguncev so bombe ubile, v tem momentu ni znano.

Včeraj so se apopadli fašistični in lojalistični letalci v zraku nad Sagunto. Bitka je trajala eno uro in vsaka stranka je izgubila eno letalo.

Valencija, 15. jun. — 15.000 beguncev, raztrganih in lačnih, je včeraj dospelo v Valencijo iz province Castellon na severu. Številno beguncev, ki prihajajo to mesto iz distriktov, kjer divjajo bitke, narašča. Avtoriteti so v akrbah, kako bodo nasičevali veliko armado beguncev.

Francoska policija protektira Lindbergha

St. Brieuc, Francija, 15. ju — Francoska policija je podzvela posebne korake, da zaščiti polkovnika Charlesa A. Lindbergha, glavnega ameriškega letalca in njegove družino, ki se nahaja na francoskem otoku Illiecu. Lindbergh, ki je gost v hiši avogajega prijatelja dr. A. Carrel ameriškega zdravnika in učenjaka, je dobil več grozilnih pisem v zadnjem času.

Hitlerjeva policija aretirala pisatelja

Berlin, 15. jun.—Ernst Wiechert, nemški pisatelj, je bil včeraj aretiran. On si je nakopal jezo nacijah avtoritet, ker je v svoji knjigi kritiziral zatiranje protestantov in ker se je zapletel v konflikt z nacijsko dobrodelno organizacijo.

Eksekucija špionov v sovjetski republiki

Moskva, 15. jun.—Iz Kaborovska je prišla vest, da je bilo 17 oseb, ki so bile spoznane za krive špionaže, ustreljenih v sovjetski republiki Birobidjanu. Ta republika, v kateri živi veliko Židov, leži na skrajnem koncu Sibirije.

PROSVETA

THE ENLIGHTENMENT
GLASILO IN LASTNINA SLOVENSKE NARODNE
POPORNE JEDNOTE
Organ of and published by the Slovene National Youth Society

Narodna in Zdravna družba (Sloven Chicago) in Kanada
\$1.00 na leto, \$2.00 za dve leta, \$3.00 za štiri leta, za članstvo
in članstvo \$1.00 na leto, \$2.00 za dve leta, \$3.00 za štiri leta.

Subscription rates for the United States (except Canada)
and Canada \$1.00 per year, Chicago and Cleveland \$1.50 per year,
foreign countries \$2.00 per year.

Članstvo na vsa leta — vključno s posredstvom
glasila in ne vključno s posredstvom. Članstvo v
glasilo, članstvo v društvo, članstvo v oboje,
če je priložna politika.

Advertising rates on agreement. Manuscripts of
communications and unsolicited articles will not be returned. Other
manuscripts, such as stories, plays, poems, etc., will be returned
to sender only when accompanied by self-addressed and stamped
envelope.

Headed on vs. bar line with a Netem
PROSVETA
3657-68 So. Lawrence Ave., Chicago, Illinois

MEMBER OF THE FEDERATED PRESS

Glasovi iz naselbin

Zanimive beležke

Piknik mladinskih zborov

Cleveland. — Prijatelji mladine in ljubitelji slovenske pesmi se bodo gotovo v velikem številu odzvali vabilu mladih pevcev in pevke, da se udeležijo piknika Združenih mladinskih pevskih zborov v nedeljo, dne 19. junija, na prostori Slov. društvenega doma na Rechar road v Euclidu, Ohio.

Res je, da se letno vrši ogromno število piknikov in zletov. Nekatere skupine jih prirejajo iz potrebe, druge vsled običaja in tretji v zabavo. Piknik Združenih mladinskih zborov je pa eden najbolj pomembnih, kajti v štirih letih bo to že drugi piknik skupnih zborov, prirejen bo v zabavo mladim pevcev, pevke, staršev in prijateljev in obenem pa seveda gre prebitek tega piknika za nadaljnje učenje zborov.

Ako vam ugaja petje, ples, vesela družba in prosta narava, se gotovo udeležite tega piknika. "Slayčki", "Skrjančki", "Kanarčki" in pevci in pevke mladinskih zborov z Waterloo road in Holmes avjenije vas bodo radostno pozdravili in vam ob raznih prilikah izkazali svojo hvaležnost.

V nedeljo, 19. junija, ko bo zopet praznik mladine, vsi na piknik Združenih mladinskih pevskih zborov, ki se vrši na prostori Slov. društvenega doma na Rechar road v Euclidu, Na vsidenje!

Ančka Traven.

Nekaj iz Zidanškove torbe

Sharon, Pa. — Poročila iz moje torbe so se že tako zakasnila in zaprasila na polici, da bo treba nekega lepega dne poklicati ministra Trunka, naj privleče svoje krtače iz žepa in okrtiči najprej svoj prah, potem pa naj pride še k meni. Moje police so namreč tako zaprašene, da ga lahko zagotovim, da bo imel več mesecev dela v moji pisarni, v svoji pa menda vsekakor še mnogo več. Nekatere stvari in dogodki čakajo že čez 55 let, pa ne morejo priti na vrsto, toliko jih je.

Sedaj mi delajo skrbi razne proslave, ki so se obdržale v tujini v raznih naših naselbinah po vseh Združenih državah. Mesec maj je v prvi vrsti posvečen zavednemu delavstvu vsega sveta. To upoštevajo v dobri meri člani in članice SNPJ.

Baskar sem čital poročilo br. Antona Valentiniča iz Sharona o agitaciji za ustanovitev novega a. p. društva SNPJ v tej naselbini. Šel je na delo z Jožetom Garmom in Albinom Cvelbarjem in v kratkem so vsi trije skupaj pridobili toliko članov, da se je društvo ustanovilo. Na ustanovni seji 6. junija je že bilo 15 mladeničev in mladenk vpisanih v novo društvo in izvolili so si začasni odbor. Povabljen sem bil na ta sestanek tudi jaz, da spoznam naše nove mlade člane in sestanka sem se udeležil. Sedaj ima tudi naša naselbina angleško govilno društvo, za katero se je delovalo že dolgo časa. Kakor so mi povedali, bo nove člane zapisregel in vpeljal predsednik SNPJ br. Cainkar. Novemu društvu naše mladine želimo obilo uspeha in napredka! Želim, da bi raslo in napredovalo ter bilo aktivno v prednjih vrstah, tako da bo ob svojih obletnicah, k sebi pritegnilo mnogo članov in občinstva!

lim, da bi raslo in napredovalo ter bilo aktivno v prednjih vrstah, tako da bo ob svojih obletnicah, k sebi pritegnilo mnogo članov in občinstva!

Zadnjič sem se udeležil slavja 30-letnice društva št. 88 SNPJ v Moon Runu, na katerem je bil glavni govornik Filip Godina, upravnik enotnih publikacij. Bilo nas je nad 1500 na tem slavju. Ustanovitelji društva 88 SNPJ so bili pač lahko ponosni na svoje delo. Taka čast čaka člane vsakega društva, ako se za svoje društvo zanimajo in zanj delujejo. Taka čast čaka tudi naše novo mladinsko društvo v Sharonu, Moonrunsko društvo ima še šest ustanoviteljev, ostale pa že krije zemlja ali pa so se preselili. Med pionirji v Moon Runu sem videl Leharda Mihona, v katerim sva več let skupaj delala na Jesenicah, sedaj sva pa oba že več let siva, tako tudi F. Godina, ki je pionirjem moonrunskega društva v imenu jednote poklonil lepa darila za njihovo delo.

Želim, da bi odrasli člani in članice povedali svoji mladini, kar sem tukaj zapisal, da jim tolo priporočam, naj pridejo pod okrilje Slovenske narodne podporne jednote, ki jih bo rada sprejela. Med mladino sem vedno dobrodošel povsod in se rad z njo zabavam. Tako bom delal tudi v bodoče. Žalostno pa je videti slovensko družino, če ne spada k slovenski podporni organizaciji. Žal, da se ne zavedajo pravega pomena medsebojne pomoči, ki jo nudijo naša društva, dokler ne pride bolezen ali nesreča, a takrat je navadno že prepozno. Zato apeliram na vse tukajšnje starše in njihove sinove ter hčere, da se vpišejo v novo društvo takoj, da bodo med ustanovitelji tega društva. Joe Garm in Anton Valentinič in Albin Cvelbar so še vedno na delu za novo društvo, da bo imelo lepo število članov že takoj ob začetku.

Veseli me, da so v novo društvo dobili tudi moje mlado šoferko Albino Trojar. Žal, da nisem njeno mater dne 27. maja naprosil, da me bi njena hčerka peljala na Moon Run na slavje, namesto domov. S tako mladenko je pač krasna vožnja. Toda tega sem se domislil šele takrat, ko me je domov pripeljala. Rekla je, da brez dovoljenja staršev me v tako daljavo ne sme peljati. Seveda pa sem bil zelo vesel in hvaležen, da mi je njena mati to uslugo naredila, oče pa je ponovil polletno naročnino, vsem skupaj pa gre iskrena zahvala. S Trojarjem ga bova lahko spila par čaš na veselici društva JSKJ 25. junija, njegove hčerke pa bodo igrale lepe komade v Slov. domu. Pridite jih poslušati in prepričan sem, da se vam bodo dopade. Tudi podpisani je član jednote. Sploh smo skoro vsi okoliški rojaki pri omenjenem društvu, tako tudi pri SNPJ, pa se dobro razumemo medseboj. Vseled tega se tudi pričaka velika udeležba na omenjeni veselici z vseh krajev, tako tudi od društva 333 SNPJ. Rad se bi spoznal na tej prireditvi s Paulo Glogovškovo, da se bi kaj

Frank Hague, občinski župan v Jersey Cityju, N. J.

govorila z ozirom na Barbičeve dopise, za katere je toliko zanimanja, paziti pa moramo, da nas ne bi mister Trunk okrtičil, kakor je mene že večkrat, česar se pa seveda ne bojim, ker vem, da on bolj potrebuje krtačenja kot mi. Glede reje prašička pa je najboljša, da se zaupa sv. Antonu, ki je velik priprošnik za take živali, da jim parklji ne odpadejo. Frank Barbič ima dokaj bistro oko za vse, pa je še mene zasačil, ko sem se na Moon Runu parkrat zavrtel. Dne 12. junija nisem mogel na Blaine, kajti obhajal sem god sv. Antona. Dne 25. junija bo veselica v Sharonu in dne 26. jun. na Moon Runu, kjer se bo vršilo veliko slavje dneva SNPJ, katerega nam smem prezreti. Dne 27. nov. pa bova z "mojo staro" obhajala 20 letnico najinega skupnega življenja.

Tukaj sem vam podal cel kalendar prireditve in proslav. Če bodo od vseh strani skupaj čestitke letele k meni, si bodo nasprotniki SNPJ vse svoje nohte zgrizli, zabji kovači vse osle podkovali, Trunk pa vse krtače skupaj zvlekel, tako da jih bo imel dovolj za vse svobodomiselce. Vsa ta njihova jeza pa nič ne izda, kajti mi delamo za pošteno in koristno stvar — za našo Prosveto in našo SNPJ!

Anton Zidanšek.

Dva piknika

Waukegan, Ill. — Tukajšnji klub št. 45 JSZ priredi piknik v nedeljo, dne 19. junija, na Stanovnikovi farmi na Buckley rd. Klubovo članstvo uljudno vabi vse delavstvo iz tukajšnjih dveh naselbin, da se udeleži klubovega piknika v velikem številu; uljudno vabimo tudi rojake iz vseh bližnjih naselbin. Zabave ne bo manjkalo, okusne indijske pečenke tudi ne; preskrbel jo bo Mahnič, ki je mojster v takih stvareh, Judnič pa bo njegov "kralj", medtem ko bo Peklaj skrbel, da ne bo nihče žejen in Anna Mahnič bo pripravila dober prigrizek. Zato pa vsi na nedeljski piknik! Komur ni prostor znan, naj se pelje po 22. cesti do Five Point, kjer se cesta cepi na pet strani, od tam naprej pa naravnost zapadno, čim pa prevozi drugo železniško progo, se naj ustavi in naj krene na prvo farmo na levo stran ceste, kjer se bo vršil naš piknik. Kdor se bo hotel peljati z zadružnim trokom, mu bo na razpolago vsako uro od enajstih do dveh.

Zadružna zveza za Waukegan in North Chicago priredi svoj letni piknik peto nedeljo v juliju, to je 31. julija, na Chelcejevski farmi, kjer lani. Več o tem pikniku pozneje. Uljudno se vabite na oba piknika, najprej pa na nedeljskega, ki ga prireja naš klub.

Poročevalec.

Razmere pa take!

Blaine, O. — Redkokdaj se oglašim v Prosveti, pa tudi sedaj nimam nič dobrega poročati, o slabem pa ni vredno govoriti. Razmere, kakršne so danes, so take, da še za kruh se kmalu ne bo moglo zaslužiti, da ne govorimo o klobasah ali mesu. V tej deželi sem že čez 30 let, pa tako slabih razmer še ni bilo kot sedaj. Velika draginja, zaslužek pa majhen. Kapitalisti nam ne dajo dela, Bog pa z njimi drži, kajti sprva je kazala dobra letina, pa je dobri Bog kar čez noč vse nazaj vzel. Praviijo, da je usmiljen, a jaz ga ne morem hvaliti. Če bo šlo še nekaj časa

tako naprej, še društva ne bomo mogli plačevati, društvo pustiti pa bi tudi bilo težavno, ker človek nikdar ne ve kdaj ga dohiti bolezen in nesreča, kakor je zadel nesreča mojega zeta Jakob Kasko pred poldrugim letom, da je za vse življenje pohabljen. Ampak društvo in jednota pomagata v slučaju bolezni in nesreče. Dne 26. junija pa poteče leto dni, kar je umri moj svak Peter Guna, ki se ga spominjamo vsi sorodniki. Naj v miru počiva. Kadar se bodo razmere izboljšale, bom kaj več poročal.

Louis Androna, 333.

"Pie in the Sky"

Hermintie, Pa. — Ako mi čitatelji ne zamerijo, bom nekoliko odgovoril mojim kritikom, četudi je nekam pozno; ako bi molčal, bi rekli, da sem z molčanjem obsodbo podpisal. Najprej želim poudariti, da se nisem mogel načuditi pripombi br. Molka, urednika naše Prosvete, katerega sem vselej zagovarjal in čislal in ga še. Ne morem razumeti kako je tolačil moj dopis z dne 12. maja, h kateremu je dodal svoj komentar, da sem pripravil podreti sklep konvencije in celo zavreči socialistične principe.

Resolucija westmorelandske federacije društev SNPJ je bila namenjena adinole članom tega okrožja oziroma Penne, ni pa bila namenjena drugim državam, v katerih so sedeži naših društev. Resolucija ni zahtevala, da morajo postati naši člani demokratski, temveč edinole za letošnji edinstveni slučaj, za preiskusi strokovno organizirano delavstvo Pennsylvanije, ali postaja dovolj zmogljivo, da ustanovi svojo lastno tretjo stranko.

V pittaburškem Pressu sem čital članek dva tedna predno sem predložil omenjeno resolucijo v Claridgu, ako bo Kennedy prejel dva milijona glasov pri primarnih volitvah na iniciativo CIO, da bo to pomenilo moč organiziranega delavstva v Penni in da ne bo potem prilike nazaj k odprti delavnici za kapitaliste. To mi je dalo povod, navduševati ljudi, da je dobro, ako se udeležimo primarnih volitev, ker vem koliko smo že trpeli valed odprte delavnice, svoje lastne soc. liste pa itak nimamo. Priporočilo bojkotiranja volitev v vsled tega, ker niso sodrugi imeli svoje liste, je pa zanemarjanje državljanških pravic in to lahko priporočate prizadetim Henryjem Dobom, katerih je seveda še vedno dosti. Poznam tudi druge podporne organizacije, ki se tudi naslanjajo na socialistične principe, in to že dolgo prej, predno je bila naša SNPJ ustanovljena, pa iste tudi počujejo in priporočajo kandidate, ki so neodvisni od starih političnih strank. Ampak društvom ne zabranjujejo tako strogo kakor pri nas rabo državljanске moči. Podpisani se je držal principov S. P. do Kennedyjeve kandidature in to je bilo prvič, da je volil za gubernskega kandidata, ki ni bil na soc. listi, glasovnice se pa poslužuje že 29 let. Zakaj je volil in priporočal njegovo izvolitev, je že pojasnjeno.

Br. Joe Vidmar iz Milwaukeeja

me vprašuje, kako bo La Follette zapolnil vse delavce, jih dobro plačeval in pri tem ohranil kapitalizem. To naj bi rajši Jože vprašal Phillipa La Follette samega, ker najbrž je bolje računati kot midva. La Follette (Dalje na 3. strani.)

Rekordi iz strahu

Pred nekoliko desetletji bi smatrali rekordi, ki jih dosežemo pri današnjih sportnih tekmovanjih, za nemogoče. Tekmovalci neprestano prekašajo prejšnja prvenstva in ni dvoma, bodo tudi pri naslednjih olimpijskih igrah postavili v senco marsikateri rekord, ki se vidi danes morda neprekosljiv. To je uspeh prestanega sportnega razvoja ljudstev. Tega razen vezbanja je še nekaj, kar usposablja človeka za čudovita telesna dejanja in rekorde, zasenčujejo celo zmage olimpijcev. To je strah.

Sledeči primeri, ki jih je zabeležil zavod telesno vzgojo ameriškega Harvardovega učilišča, nam pokažejo, kaj more storiti v življenju človek, ki je v normalnem življenju vse kaj drugega kakor sportni mojster.

Posebno poučni primeri so se dogajali v svetovno vojno. Tako je neki avstrijski vojak po imenu Moser med neko bitko ob Soči napravil 1.65 visok skok in sicer s polno opremo puško v roki. Pri nekem napadu na sovražne postojanke se je znašel pred žično oviro, ko iz neposredne bližine strojnica začela strelati. Vojak je vedel, da ga more rešiti le skok, čeprav je bilo videti, da mu podoben pogojem ne more uspeti. Toda brez tega zaleta mu je ta skok uspel ter mu rešil življenje. Njegovim tovarišem to rekordno dejanje ni šlo. Ko je polk pozneje prišel na mor v zaledje, so Mosera pozvali naj skok ponovi. A navzlic vsem naporom je dosegel, in to celo brez opreme, le 1.23 m višine. Strah pa ga je bil usposobil za 42 cm visok skok.

Na zapadni fronti se je zgodilo, da so ameriško patroljo presenetili Nemci. Med ko so ti tri može ujeli, je skušal četrti, narednik Boker, pobegniti. Skočil je v bližino reke in ušel govornemu ognju na ta način da je plaval pod vodo, kolikor dolgo je šlo. Pozneje so ga ugotovili, da je Boker, ki nikakor ni bil dober plavec, preplaval 85 m dolgo progo pod vodo, da bi zajel zrak, nekaj kar je videti naravnemogoče. To je tem bolj čudno, ker je Boker na ta način normalno preplaval komaj 25 m.

Nič manj čudovit ni bil rekord nekega francoskega ladijskega potnika Epinarada. Može je šel že nad 40 let in ki ni bil nikoli dober plavec, je padel na nekem zabavnem potovanju v Sredozemlju čez krov v morje, ne da bi bil opazil. Z močjo obupa se je držal nič manj go 12 ur nad vodo, dokler ga ni rešila nekakška ladja. Nihče ni hotel verjeti, da je tako dolgo plaval, on sam ni tega verjel, ko je bil dal uro. Pred tem dogodkom ni bil Epinarada vodil nikoli vztrajal več nego 10 minut.

Neki ameriški farmer je na begu pred nemim požarom in s težkimi škornji na nogah najhitreje mignil opravil 3200 m. Kratkotrajno svojim odhodom na berlinsko olimpiado je nica angleške hokejske skupine Bernice nesovja rešila neki brzovlak strašne katastrofe na ta način, da je v noči in viharju preteklo km dolgo progo po tračnicah v 20 minutah. mesto Newton je šla ustavit brzovlak, ko je pazila, da se je most v bližini njene hiše porušil.

Skok, ki ga v normalnih pogojih noben človek ne more ponoviti, je pred časom rešil ameriškega vojnega mornarja Masona. Ta je v boju z dinamitom naložen tovorni avto od postal proti mornariškemu skladišču. Na nepričakovanem oviniku je zagledal čez cesto nenadno javni drog, ki ga je bil po vsej priliki požar. har. Mason je vedel takoj, da ni njegova življenjska vrednost nič centa; če se v istem trenutku ne reši. Za zavriganje je bilo prepozno, streslaj pri trenenju z ležečim brzovlakom gom pa je moral povzročiti eksplozijo dinamita. Strah je vojakal dal nepričakovanih sil. S svojo seveda je skočil 5 m in 16 cm daleč čez v občestni jarek in je pristal v njem ba v trenutku, ko je voz zadel v drob in zletel v jarek.

Omenimo naj tudi rekord, ki ga je v našem strahu dosegel neki kaznjenc v Filadelfiji. Može je bil v svojem celico vtihotaplil žigice in bak. Cigareto si je prižgal tako perodno, da nastal požar, ki se je po malem prostoru razširil z bliskovito naglico. V svojem smrtnem strahu je tedaj upognil železne palice v ograji vrtil se rešil na hodnik se preden so prihitali pazniki. Pri poznejših poskusih ni zmogla istega delati združena mod treh krepkih mož.

Da postavljajo v ostalem tudi živali v našem strahu neverjetne rekorde, nam kaže dejstvo, da je neki konj, ki je v Delaware pred gozdnim požarom, brez jezdeca preletel 1 minuto in 20 sekundah 2 km dolgo razdaljo to brzino bi v vsaki deželi zmagal na vsaki dirkah daleč pred vsemi drugimi konji.

(Dalje iz prve kolona.)
kratkotrajno prepovedati izvoza bojnega materiala, kajti ameriška trgovina je v privlačnih rokah. Vlada more je — apelirati na politične ameriške kapitaliste, naj ne pomagajo nikoli mizernih in brezmočnih kitajskih in japonskih civilistov!

To je tista strašna kontradikcija, v kateri se nahajata ameriška politična demokracija in ameriški ekonomski sistem, ki skušata drug drugega kontrolirati in v tem večnem boju tu je prva navadno — spodaj paralizirano — dardkoli ima opraviti z gospodarskimi problemi Združenih držav.

Kdaj se bo Rooseveltu, Hullu in ostalim v Washingtonu posvetila tudi ta resnica?

Newjerseyjska "demokracija"

Ko smo zadnjič opozarjali na katolištvo "demokrata" Hagueja, župana v Jersey Cityju, takrat še nismo vedeli, da je katoliško mnenje v Ameriki o tem "demokratu" razdeljeno. Zdaj vemo, da se ga nekateri katoliški listi sramujejo. Na primer katoliško krščansko-socialno glasilo The Catholic Worker je krepko ožigosalo Hagueizem v Jersey Cityju.

Kljub temu je diktatorček Hague še vedno ljubljeneč velikega števila katoliške duhovščine v Ameriki. V The Nationu čitamo, da je pred nekaj tedni bila velika pojedina v Newarku v čast nekemu "fathru" Tooheyju. Pri tej pojedini, pri kateri je bilo navzočih mnogo odličnih politikov z gubernijem države New Jersey vred, je neki John A. Matthews, ki nosi naslove "Advisory Master in Chancery, Papal Chamberlain" in "malteški vitez", izjavil sledeče:

"Norman Thomas (socialistični voditelj), čuvaj se! Ako prideš a svojim pajdaši vred v New Jersey razkristjanjevat krščanstvo, te bo velika katoliška masa odvela proč, bodisi z brodom, podzemsko železnico ali z drugimi sredstvi!"

Matthews je z gornjimi besedami povedal, kako on pojmuje demokracijo. Pojmuje jo tako, da svoboda govora pripada le "veliki katoliški masi", nikakor pa ne socialistom, ki so kratkomalo "komunisti", kadar se hočejo poslužiti svobode govora!

To je "demokracija" oficijelnih reprezentantov katoliške cerkve v Združenih državah, obenem je to "demokracija" Hearstovih demagogov in ostalih členov burbonske aljanse, kakor tudi Frankova v Španiji, Mussolinijeva v Italiji in hitlerjansko-inhitlerzka v Avstriji; te vrste "demokracije" obožava tudi pater Hlinka v Slovaki in seveda naš slavni pater Kazimir v Sloveniji, ki je nedavno tega pisal, da je Prosveta komunističen list!

Razume se, da newjerseyjska "demokracija" te vrste je nadalje pri arcu — šarlatanom, gangetem in licencem ter inkvizitorjem vsake vrste, kajti vsi ti hočejo imeti popolno svobodo govora — in sploh vseh sredstev propagande — le zase in nobene svobode za one, ki zahtevajo civilne svobodščine, torej demokracijo za vse poštene ljudi!

Na drugem koncu te čedne linije vidimo tudi komuniste Stalinske znamke, ki so zadnje čase skrpučali svojo "demokracijo", na podlagi katere je vsaka komunistična diktatura — demokracija, vsaka prava demokracija, ki odklanja vsako diktaturo, je pa — fašizem.

Ptiči se poznajo po perju, sovražniki demokracije pa po svojih perversnih "demokracijah!"

Hullu se je posvetilo

Komaj dva dni je tega, kar smo na tem mestu povedali, kako smešno je od državnega departmeta v Washingtonu dajati moralistične lekcije diktatorjem v Evropi in Aziji v obliki protestov zoper ubijanje civilistov z bombami iz letal — med tem, ko Amerika zalaga ubijalce z materialom za ubijanje.

Mister Hull, državni tajnik, se je vsekakor zavrtal tega dejstva, kajti takoj po svojem protestu proti "barbarstvu v Španiji in Kitajski" je prišel akcijo, da se ustavi izvoz letal iz Združenih držav na Japonsko.

To je prvi korak, ki šele nekaj pomeni — korak, ki pri fašistično-militarističnih razbojnikih več začel kakor vsi bombastični protesti in moralistične pridige iz Washingtona. Ne samo japonskim ubijalcem na Kitajskem, temveč tudi italijanskim in nemškimi ubijalcem v Španiji je treba docela zapreti ameriški trg z vsem materialom, ki količjak služi bojnim mašinam.

Dobro pa razumemo težave, ki čakajo ameriško vlado pri tej akciji. Vlada ne more (Dalje v nadaljnjem koloni.)

General Kaišek, vrhovni poveljnik kitajske armade, pregleduje skupino novih častnikov.

F. M. DOSTOJEVSKIJ:

Bratje Karamazovi

Roman v štirih delih s opicijami—Fedorovič Vladimir Levščik

Za trenutek, o, samo za trenutek! Tedanje stanje zločinčeve duše si zamišljam v nesporni robaki podložnosti do treh elementov, ki so jo bili docela pritisnili ob tla: prvič pijanost, čad in trušč, topot plesa, vriski pesmi in ona, zardeva od vina, pojača, plešča, pijana in smejoča se mu! Drugič: oddaljena tolažilna misel na to, da je usodni razplet še daleč, da vsaj ni blizu — da bodo kvečjemu drugi dan, ne prej ko zjutraj, prišli in ga prijeli. Po tem takem mu ostane še nekaj ur, to je mnogo, strašno mnogo! V nekaj urah utegne priti človeku marsikaj na um. Predstavljam si, da se je z njim godilo nekaj podobnega kakor z zločincem, kadar ga peljejo na morišče, na vešala: prevoziti morajo še dolgo, dolgo ulico, in to počasi, mimo tisočev ljudstva, nato zavijejo v drugo ulico in šele na koncu te ulice je tisti strašni trg! Meni se baš vidi, da ima obsojenec ob začetku svoje poti, ki sedi na svojem sramotnem vozičku, uprav občutek, da je pred njim še brezkončno življenje. Toda evo, hiše ostajajo vendarle za njim, vozček se pomiče vse dalje in dalje — o, to nič ne de, do zavinka v drugo ulico je še tako daleč, še vedno se pogumno ozira na desno in levo, na te tisoče brezčutno radovednih ljudi, ki visijo na njem s pogledi, in še vedno se mu zdi, da je prav takšen človek kakor oni.

Toda evo, že zavijejo v drugo ulico, o, to ni nič, to ni nič, cela ulica je še pred njim. In naj minejo še toliko hiš, on bo še vedno mislil: 'Mnogo hiš je še ostalo.' In tako misli vse do konca, prav do morišča. Tako, si predstavljam, je bilo takrat tudi s Karamazovim. 'Tam še niso opravili,' misli sam pri sebi, 'še vedno lahko najdem kak izhod, o, še je časa, da si napravim načrt obrambe, da premislim, kako uredim svoj odpor, a zdaj, zdaj — zdaj je ona tako prelestna!' Nemirno in strašno je v njegovi duši, a vendar se mu posreči, da oddeli od svojega denarja polovico in ga nekje skrije — drugače si ne morem razložiti, kam naj bi bila izginila cela polovica teh tisočev, ki jih je malo prej vzel izpod očetove blazine. To pot ni prvič v Mokrem, že dva dni in dve noči je tam prepil. Ta stara, velika lesena hiša z vsemi svojimi skednji in hodniki mu je znana. Kar uverjen sem, da je bil del denarja takrat skrnil in to prav v tej hiši, ne dolgo pred aretacijo, v kako špranjo ali razpoko, pod kako desko v podu, kje v kakem kotu, pod streho... in čemu? Kako čemu? Katastrofa utegne nastopiti vsak trenutek, seveda, in mi še nismo premislili, kako naj jo pričakamo, saj tudi ne utegnemo, ko nam tako razbija v glavi in nas tako vleče k njej, nu, in denar — denar je v vsakem položaju potreben. Človek z denarjem je povsod človek.

Morda se vam bo zdela ta računajoča opreznost v takem trenutku nenaravna? A saj vendar sam zatrjuje, da je mesec dni prej v trenutku, ki je bil zanj takisto aila usoden in buren, oddelil od treh tisoč polovico in si jo zašil v škapulir, in da si je, kakopak, neresnično, kar homo takoj tudi dokazal, je ta misel Karamazovu vendar že znana, razglabljal je o njej. In ne samo to: ko je potlej zatrjeval preiskovalnemu sodniku, da je zašil poldrugi tisoč v škapulir (ki ga nikoli ni bilo), si je morda prav takrat v trenutku izmislil ta škapulir, baš zato, ker je bil dve uri prej oddelil polovico denarja in ga tam v Mokrem nekam skrnil, za vse slučaje, do jutra, samo da ga ne bi hranil pri sebi — po navdahnjenju, ki ga je bilo iznenada obšlo. Brez brezdni, gospoda porotniki, spomnite se, da se je Karamazov zmožen zagledati v dve brezdni, v obe namah! V tisti hiši smo iskali, toda našli nismo. Morda je ta denar še vedno tam, mogoče pa tudi, da je drugi dan izginil in da ga ima zdaj obtoženec. Vsekako so ga prijeli zraven nje, pred njo na kolenih, ona je omedlevala na postelji, on pa je razprostril k njej roke in v tistem trenutku dotorej pozabljali vse drugo, da ni slišal niti bližnja mož, ki so ga aretirali. Se nicesar ni bil utegnil pripraviti v svoji pameti, da bi jim bil odgovoril.

In evo, zdaj je pred svojimi sodniki, pred njimi, ki bodo odločili njegovo usodo. Gospoda porotniki, so trenutki, ko postane glede na našo dolžnost nas same skoro strah pred človekom — strah tudi zanj! To so minute zaglavljanja v tisto nagonsko-grozo, ko zločinec že vidi, da je vse izgubljeno, a se še vedno bori in ima še vedno namen boriti se z vami. To so minute, ko se vsi nagoni samohrane mahoma vzdignejo v njem in se hoče rešiti in vas

gleda s presunljivim, vprašujočim in trpečim pogledom ter vas lovi in proučuje, vas, vaš obraz in vaše misli, čakaje, s katere strani ga bošče udarili, ter v svojem držečem umu vsak trenutek zasnuje na tisoče načrtov in se vendar boji govoriti, iz strahu, da se ne bi zarekel!

Ta poniževalna trenutja človeške duše, ta njena hoja po vicah, to nagonsko hlepenje po rešitvi samega sebe, vse to je strašno in zbuja časih še v preiskovalnem sodniku trepet in sočutje do zločinca! In evo, vsega tega smo bili takrat prič. Izprva je bil kakor oмамljen in v grozi mu je ušlo nekaj besed, ki ga silno obremenjujejo: 'Kri! Zaslužil sem!' Toda kmalu se je udržal. Kaj naj reče in kako naj odgovarja — vsega tega si še ni bil pripravil; pripravljeno je bilo samo golo zanikanje: 'Očeto ve smrti nisem kriv!' To naj bo do nadaljnega naš plot, a za plotom si morda napravimo še kaj, še kako barikado. Mudi se mu prehiteti naša vprašanja in prehiteti svoje prve kompromitujoče vzklike s tem, da si očita samo smrt sluga Grigorija. 'Te krvi sem kriv, toda kdo je ubil očeta, gospoda, kdo ga je ubil? Kdo ga je mogel ubiti, če ga nisem jaz?' Šhišite, tako vprašuje nas, prav nas, ki smo prišli k njemu samemu baš s tem vprašanjem! Ali iščite to besedico, ki se poseza naprej: 'če ga nisem jaz!' — to nagonsko zvižahnost, to prostodušnost in to karamazovsko nestrpnost?

Jaz ga nisem ubil in ti se nikar ne drzni misliti, da sem ga jaz! 'Hotel sem ga ubiti, gospoda, hotel sem,' prizna kakor hitro more, mudi se mu, o, strašno se mu mudi, 'a vendar sem nedolžen, zakaj jaz ga nisem ubil!' Toliko nam odneha, da ga je hotel ubiti, češ: sami vidite, kako sem odkritosrčen, nu, pa mi tem bolj verjemite, da ga nisem jaz ubil. O, v takih primerih postane zločinec časih neverjetno lahkomišeln in lahkoveren. In evo, tedaj mu je preiskava nekam povsem nenadoma zadala najprostodušnejše vprašanje: 'Ali ga ni morda Smerdjakov ubil?' In zgodilo se je, česar smo pričakovali: strašno se je razjezil, ker smo ga bili prehiteli in iznenada zasačili, še preden si je utegnil pripraviti, izbrati in ujeti tisti trenutek, ko bi mogel z največjo verjetnostjo postaviti Smerdjakova na plan. Po svoji naturi se je takoj vrgel v skrajnost in nam jel sam na vse kriplje zatrjevati, da Smerdjakov ne more biti morilec in da ni zmožen ubiti človeka. Toda ne verjemite mu, to je samo njegova zvižaha: Smerdjakova se nikakor, nikakor ne odreče, narobe, še ga bo postavil na plan, zakaj koga naj postavlja na plan, če ne njega — a to bo storil v drugem trenutku, zakaj zdaj mu je to do nadaljnega pokvarjeno.

Postavil ga bo nemara jutri ali šele čez nekaj dni, ko si izbere trenutek, da nam sam zakliče: 'Vidite, jaz sam sem odklanjal Smerdjakova še bolj od vas, sami se spominjate, a zdaj sem se tudi jaz prepričal: on je morilec — in kako ne bi bil on!' Dotlej pada nasproti nam v mrko in togotno zanikanje, toda nestrpnost in jeza mu prišepetavata kar najnerodnejšo in najneverjetnejšo razlago dejstva, da je skozi okno gledal v očetovo sobo in tako spoštljivo odšel. Glavno je, da še ne pozna okolištin in še ne ve, koliko je izpovedal Grigorij, ko se je zavedel. Nato se lotimo ogleda in telesne preiskave. Ogled ga togoti, a mu tudi daje poguma: vseh treh tisoč nismo našli, našli smo samo poldrugi tisoč. In kakopak, šele v tem trenutku togotnega molčanja in zanikanja mu prvič v življenju plane v glavo ideja o škapulirju. Ni dvoma, da se sam zaveda neverjetnosti te izmislice in se muči, strašno muči, kako bi jo napravil bolj verjetno ter jo prikrilj tako, da bi nastal iz nje cel verjeten roman.

V takih primerih je prva stvar in najpomembnejša naloga preiskave, ne dati osumljenca, da bi se pripravil, in ga nenadoma zaskečiti, tako da zločinec izpove svoje najbolj omiljene ideje z vso tisto prostodušnostjo, neverjetnostjo in protialovnostjo, ki jih izdaja sama po sebi. Do tega, da jame govoriti, pa pripravil zločinca samo s tem, da mu iznenada in tako rekoč nepričakovano poveš kako novo dejstvo, kako novo okolnost stvari, ki je po svojem pomenu ogromna, ki pa je on dolejš še nikakor ni domneval in nikakor ni mogel slutiti. To dejstvo smo imeli pripravljeno, o, že davno pripravljeno: bila je izpovedba ovaščenege sluga Grigorija o odprtih vratih, skozi katera je stekel obtoženec iz hiše.

(Dalje prihodnjik.)

stanek je zahtevala zase vse njihove misli.

Pa danes mu je bilo laže. Ni bil lačen ko drugokrat in — s snegom so se borili drugi. Čutil je, da se mu vračajo moči, da bo vzdržal.

Veter mu je zanesel v lice silno Uj Kala, ki je jezno izpljunil košček razgrizenega jermena. — Edino to jim je še ostalo; kar je bilo užitnega, se ni dolgo mudilo v ustih. Ušlo je po grlu celo, — želedec ni puščal obotavljajanja. — Tudi on si je včasih pomagal tako, — s koščkom jermena, — a pusto usnje ga ni moglo zadovoljiti. Grenak okus ga je dražil, — lotevala se ga je omedlelica. Drugi so se privadili, on se ni mogel. Ne, ni se mogel. — Včera, ko je zadaj potiskal sani, ga je premagalo, da je posegel v zaboj ter si privoščil dobršen kos osušenega mesa, — kar je pač prvo otipal. Odgriznil je košček, ostalo si je skrnil pod krzno. Zvečel je počasi, okusen sok mu je vrnil vsaj malo moči, ki jih je izgubil včeraj, ko je kot prvi utiral pot v sipki prst. — Kdaj pa kdaj ga je pogrela misel, kaj bo, ko bodo izvedeli za njegovo početje. — Kaj mu bodo očitali, — kako ga bodo sodili —? Bodo mar napravili z njim, kakor s Sijem, Uj Kalinim sinom? — Kaj bi ga sodili! Ni mar vse, kar imajo, — šatori, vsa oprema in tudi vsa hrana, — ni mar vse to njegova last? — S Sijem je bilo drugače. — Si je kradel, — on pa je vzel le svoje. In si je vzel, ker je lačen, — ker ne more potolažiti želodca z obrokom, ki so mu ga odmerili. — Obrok, — tako majhen, da ne bi zadoščeval otroku, kaj šele možu, obremenjenemu z nadčloveškimi napori in z dolgo potjo pred sabo, — pot v nedogled. — Sicer se je takrat, ko so prvič pregledali hrano, kolikor jim jo je še ostalo za pot nazaj ter jo razdelili, da bi jim trpela od prvih nasebin, zavezal, da se bo zadovoljil vsak dan samo s svojim deležem, — da se drugega sploh dotaknil ne bo. — A izkušnja je bila tako blizu! — Le v zaboji je bilo treba seči. — Čemu ne, — saj je koncem koncev vse njegovo!

Zvečer so opazili. Vedel je, da bodo in da bo sam padel nanj. Na koga drugega tudi?! — Zjutraj je bilo še vse v redu; — če je med potjo kaj zmanjkalo, je mogel biti le tat. — Ne jemu je bilo mogoče neopazno seči v zaboj, ko je zašil in sam potiskal sani.

S pogledi so se zapicili vanj; spregovoril ni nobeden. Začutil se je obkoljenega z volkovi, ki se mu, vsaj zdaj še, ne upajo blizu iz prirojenega strahu pred človekom — gospodarjem, a ga bodo začeli kmalu napadati, — počasi in previdno, ne da bi trenil z očmi. — Uj Kal je dihal globlje kakor po navadi; brazde na njegovem čelu so se zostrile. Kolk se je kdaj pa kdaj zazrl v zaboj, ga odkril do kraja, kot bi se hotel prepričati, če je mesa res zmanjkalo, in tiho računal.

"Ni ga več," je znil končno in pokazal redke, rumene zobe. — "Zadnjega kosa mesa ni več —"

Anak je tiho zašvižgal.

Zadnji kos? — Ko so zjutraj odhajali, je razbral iz pogovora, da je mesa še za dva dni. — Tako malo za dva dni?! — On pa je sam pospravil vse — in če je dobro premislil, sedaj zvečer niti sit ni bil. — Za dva dni manj hrane! — Končno vaseeno! Bo vsaj prej končan ta neenan boj! — Bog ve koliko tednov bo minlo, preden bodo zagledali prve koče, — če jih sploh bodo kdaj! — Ni se hotel opravičevati, — ni jih hotel mamiti, da so meso morda izgubili, — čemu? — Trmasto je molčal, skrčil vrat, stisnil glavo k sebi ter si dihal v prsi, da bi se pogrel.

"Po zakonu tam doli," — Uj Kal je zamahnil z roko proti jugu, — "je vse tvoje. Tvoja je oprema, tvoji so šatori, — tvoj je živeč, — tvoje so puške, — tvoje je strelivo, — vse je tvoje. Ti si kupil — tvoje je! — Starčeve sive oči so počivale na njem in se niso zganile. Nemara je Uj Kal mislil na sina, ki se ga pustili, — davno že, — v snežni puštinji. — "Pa tega zakona ni več," je nadovepal čez čas. — "Ni ga, — izginil je!

Slika kaže protinacijske demonstracije v San Franciscu, Cal.

Novo potrebe — nove razmere izsilijo, — ustvarjajo nove zakone! — Narod zase smo, — nikomur ne pripadamo. — Zakoni juga so za nas prenehali, — rodil se je nov: zakon tovarštva. — Prekršil si ga! — Tako je govoril nekoč tudi sinu. Novi zakon je trd, neizprosni. Ni utianjen v rodbinske vezi, — prijateljstvo ga ne more spreminiti. —

Prekršil si ga! — V tem je bilo povedano vse. Nobeden ni znil besedice v obrambo, — nobeden ni pritrdil ali prikimal. Na obrazih jim je čital, da se strinjajo z obzobjem, — še sam ni mogel oporekati, kot ni mogel, niti hotel, ko je starec sodil svojemu sinu. — Vedel je: do jutra bo še z njimi, — potem mu bodo pustili kos platna in par konzerv ter brez pozdrava odrinili dalje. Čakati bo moral, dokler ne bodo izginili za obronkom; tedaj mu bo pot prosta. — Prosta, — toda veter je za brisal gaz, ki so jo pustili za sabo; — nanovo si jo bo moral utirati. Ne bo jih mogel dohajati — in tudi če bi jih: pustili bi ga le na streljaj puške. — Pešal bo, zaostajal, — se izgubil. V nočeh bo brez ognja, — namesto njega se mu bodo iz teme iskrile pohlepne oči volkov, ki se mu bodo samemu upali bližje nego so se celi družbi. Sledili mu bodo v stopu — kot staremu jelenu, ki so mu presekali pot k čredi.

(Konec prihodnjik.)

Žepna ura s koledarjem

Svedski inženir Paulin je izumil koledarsko žepno uro, ki stane navzlic avtomatični napravi samo nekoliko kron več nego navadna ura. Ne da bi jo bilo treba prestavljati, kaže ta žepna ura točen dan, mesec in leto do konca l. 2099. Gre torej za čudežne precizne mehanike. Koledarska ura, ki je ni treba prestavljati toliko časa, zahteva vendar ne samo upoštevanja različne dolžine mesecev, temveč tudi upoštevanje prestopnih let. Vsaka štiri leta vključuje ura sama 29. februar.

Problema večne koledarske ure s tem seveda še ni popolnoma rešen, kajti naš današnji veljavni koledar dopušča za prestopne dni še izjemo. Zadnje leto vsakega stoletja je sicer deljivo s 4, toda l. 1900, vendarle ni bilo prestopno leto in ni moglo biti, kajti po ustaljenem pravilu je zadnje leto v stoletju le tedaj prestopno leto, če se dasta obe njegovi prvi številki deliti s 4.

Izumitelj nove koledarske ure pa ima to srečo, da je l. 2000. na ta način deljivo in da je torej tudi prestopno leto. Samo zato se je odpovedal temu, da bi v svojo uro vključil še posebno naravno-va za končna leta stoletij. Zato pa njegova ura l. januarja 2100. ne more prav pokazati. Kupci te ure se bodo morali torej s tečkim srcem zadovoljiti s tem, da jim bo kazala koledarska ura pravilno "samo" 161 let.

RAD BI IZVEDEL

za osebo—Pavlič—prvo mi ni znano, doma iz Malih Brusnic pri Novem Mestu—na Dolenskem, po domače se imenujejo pri Kropinovih. On je prišel iz stare domovine leta 1912 v Johnstown, Pa., ali okolično. Rojake prosim, ako je komu znan njegov naslov, da mi to naznani, če bo pa sam čital ta poziv, naj se javi, gre za zelo važno stvar. Joseph Pavlič, Box 109, Delmont, Pa. —(Adv.)

H. Schratzenbach: Zavojček z rožnato pentljo

Skoraj vse sta si bila že razdelila. Anka naj bi dobila spalnico, salonsko in kuhinjsko opravilo, Lojze pa opravilo iz delovne sobe, pisalno mizo in sprejemnico. Tudi glede malenkosti sta se hitro sporazumela. Vsak je vzel to, kar je bil prinesel s seboj — le darila sta obdržala.

Se svoj živ dan si nista bila Anka in Lojze tako edina kakor pri tisti delitvi pred svojo ločitvijo. Zakaj sta se hotela ločiti, še sama natanko nista vedela. Dalje pač ni šlo, kajti vse preveč sta se pripravala zaradi vsake malenkosti. Zdaj je bilo že vse odločeno in nič več se ni dalo spreminiti. Skupaj sta šla pod streho, da bi še tamkaj vse uredila. Sedela sta drug poleg drugega pred velikim, polnim kovčegom. Vse polno stvari je bilo v njem, ki si jih je bilo treba razdeliti.

Kaj vse se ni v toliko časa nabralo v velikem kovčegu! Stare obleke, prazne doze, razglednice, zavese, albumi...

Lojze je uzrl album fotografij izza njune zaroke, izza časov njune ljubezni in sreče. Od strani je pogledal Anko. Kako mlada je še bila! In kako lepa! Zdalj si je mislila poiskati službo in stanovati v opremljeni sobi! In spet bo moral biti sam!

"Ali je album lahko moj?" je otožno vprašal.

Anka ga je pogledala, se trenutek obotavljala in nemo prikimala. Sama je zdaj vzel v roko majhen sinji zavojček, zvezan z rožnato pentljo. Gledala ga je kakor nekaj zelo, zelo dragega ji. Lojze je opazil njen nežni pogled in jo je vprašal:

"Kaj imaš tam?"
"Pisma!" je tiho odvrnila.
"Kakšna pisma?"

"Tvoja pisma iz prvih časov najinega znanja," je rekla še tiše.

Lojze je molčal in boljšal predse. Potlej je z nekam hripavim glasom povzel:

"Pisma so zdaj kajpak spet moja!"

Stegnil je roko, da bi zavojček vzel, a Anka ga je podržala daleč proč od sebe.

"Ne," je rekla, "ta pisma si pisal meni in zato so tudi moja."

"Oprost, Anka..."

"Ne, ta pisma bom jaz obdržal!"
"Zakaj jih hočeš obdržati?"
"Zakaj...?" Anke oči so se za hip vzplamtele:
"Zakaj sprašuješ? Ti imaš bum, Menda sem jaz tudi imel ti kakšen spomin na tiste čase, ko sva bila tako srečna."
Z rokami si je zakrila obraz zahtela. Iznemena je začutila, kolikor vrata dvoje rok.
"Anka! Ali si me res tako rada imela?"
"Skoraj neopazno je prikimala."
"In danes tudi še?"
Naslonila je glavo na njegovo prsi.
"Zakaj se pa potlej hočeš od mene ločiti?"
"Ali sem se mar jaz hotela ločiti?"
"Seveda!"
Anka je vstala in je izživahno pogledala Lojzeta.
"Ta je pa lepa! Ti si se hotela ločiti!"
"A ti si začela!"
"Preneumno! Kdo je pa prvo govoril o ločitvi če ne ti!"
Z zariplima obrazoma in tancimi očmi sta stala drug drugemu nasproti. Potlej sta se na lepem zasmejala.

Lojze je pri pričel odšel, da bi spet uredil vse tako, kakor je bilo še malo prej. Anka je sedela v sobi pred odprto pečjo. Ko se vrata za Lojzetom zaprla, oni zavojček z rožnato pentljo v zavojčku so bili sami stari čuni—vrgla v ogenj in se va blažena nasmesnila predse.

—(RN.)

POSLSUŠAJTE
PALANDEGH'S TRAVEL BUREAU
Folklore Radio Program
Every Sunday from 1 to 2 P.M.
Station WWAE — 1200 kilocycles

VAŽNO ZA VSAKOGA
KADAR pošilja denar v stari kreditni KADAR ali namenjati v stari kreditni KADAR hitlo kuga in stari kreditni KADAR
KARTE za vse izlete
Potniki z našim posredovanjem...
jejo najceneje in zadovoljivo.
Denarne politike izvršujemo...
in zanesljivo po dnevnem kursu.
V JUGOSLAVIJO V ITALIJO
Za \$ 2.25... 100 Din Za \$ 4.25... 100 Din
" 4.50... 200 " " 8.50... 200 "
" 7.50... 300 " " 12.75... 300 "
" 11.25... 500 " " 17.50... 500 "
" 15.00... 1,000 " " 21.25... 1,000 "
" 21.25... 2,000 " " 31.75... 2,000 "
Navedeno ceno so podrobno opremljeni...
in kurt. Poljuzna tudi denar izkupljen...
izvršujemo izplačila v denarju.
V Vašem lastnem interesu je, da...
se o ceno in politiko

SLOVENIC PUBLISHING CO.
(Glas Narodna—Travel Bureau)
216 West 18 st. New York, N. Y.

V Jugoslavijo SAMO 7 DNI
če potujete na ekspresnih parnikih:
BREMEN - EUROPA
Brzi vlak ob Bremen in Europa v Bremerhaven
sajamči udobno potovanje do Ljubljane
All potuje s priljubljenimi ekspres. parniki
COLUMBUS
HANSA - DEUTSCHLAND
HAMBURG - NEW YORK
Izborne železniške zveze od Cherbourga, Bremsa in
Hamburga.
Strokovnjaški nasveti glede vizejev za priseljence
in obiskovalce.
Za poljanita vprašajte lokalnega agente ali
130 W. Randolph St. Chicago, Ill.
HAMBURG-AMERICAN LINE
NORTH GERMAN LLOYD

Zakon

Rijavec Vladimir

Jutro je bilo sivo, mraz je popustil, sneg je začel naletavati. Veter ga je raznašal suhega in lahkega, izravnaval z njim globeli ter brisal gaz, ki so jo puščali ljudje za sabo. Dobro ogrnjeni v oguljena krzna, s kučmami potisnjenimi globoko na oči, so si utirali pot v še nedotaknjeno belino, ki se je zdaj bolj, zdaj manj ugrezala pod njimi. Teško sopeč so se borili

s sipkimi snegom, — korak za korakom — veter jim je bil v obraz ter jih tlačil nazaj. Vse okoli njih je bilo nejasno, — nič se ni dalo razločiti — kaj bi se tudi? Čutili so se kot pokriti z ogromno sivo polkroglo brez izhoda, ki se je pomikala z njimi ter jih ni hotela izpustiti, — že toliko časa ne. — Vse je bilo nejasno, — nejasno kot njih bolne misli. — Kdo ve, če so zmogle še toliko napora, da bi sanjale o rešitvi? Prazen želedec jih je neumisljeno mamil drugam, da so razdražene plešale v praviljenih prividih.

Stopical je sredi med njimi, zavarovan z obeh strani. Ni se mu bilo treba mučiti ne z utiranjem gaz ne s potiskanjem sani. Obraz je skrival za hrbet svojega prednika in lovil za zrakom; zmanjkovalo mu ga je v meteku, ki jih je zajel. — Sneg, zima. — Kje daleč je že bilo, kar jih je zgrabila! Kdaj se je sploh zgodilo? Pred dvema tednoma? Pred dvema mesecema? — Vseeno kdaj! Nič več ni štel dnevoev — niti ni vedel ali je pondeljek ali sobota — in drugi tudi ne. Borba za ob-